

УДК 349.2

Сайнецький О.П.,
кандидат юридичних наук, асистент кафедри
трудового права та права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ОЗНАКИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В статті досліджено процес систематизації законодавства про соціальне забезпечення. Проаналізовано праці науковців щодо виділення ознак систематизації законодавства про соціальне забезпечення. Виокремлені характерні ознаки систематизації законодавства про соціальне забезпечення.

Ключові слова: соціальне забезпечення, систематизація, законодавство України, ознаки систематизації.

Сайнецький О.П. Признаки систематизации законодательства о социальном обеспечении В статье исследован процесс систематизации законодательства о социальном обеспечении. Проанализированы труды ученых о выделении признаков систематизации законодательства о социальном обеспечении. Выделены характерные признаки систематизации законодательства о социальном обеспечении.

Ключевые слова: социальное обеспечение, систематизация, законодательство Украины, признаки систематизации.

Saynetskyi O. Signs of systematization of social security legislation.

The process of systematization of social security legislation is examined. The works of scientists on the allocation of signs of systematization of legislation on social security are analyzed. The characteristic features of systematization of social security legislation are marked.

Keywords: social security, systematization, legislation of Ukraine, systematization criteria.

Постійні процеси розвитку суспільних відносин у сфері соціального забезпечення в Україні потребують їх врегулювання відповідними правовими нормами, що так або інакше впливає на стан законодавства у даній галузі. Протягом досить нетривалого періоду становлення самостійної Української держави створено достатньо значну та розгалужену нормативно-правову базу з означених питань. Разом з тим, аналіз чинних нормативних приписів у відповідній сфері свідчить про те, що переважання кількісних показників позитивно не відображається на якості правового регулювання досліджуваних суспільних відносин.

Сучасний стан вітчизняного законодавства соціального забезпечення свідчить про наявність у ньому численних проблем: застарілість багатьох правових норм та їх невідповідність реаліям сьогодення, значна кількість законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, відсутність гармонізації з відповідним законодавством Європейського Союзу, низький рівень юридичної техніки правових документів та інше, що істотним чином знижує регулюючий вплив нормативних приписів на праввідносини з соціального забезпечення.

За таких обставин, надзвичайно гостро постає питання про необхідність здійснення систематизації нормативно-правового регулювання відносин соціального забезпечення в Україні. Відповідна діяльність повинна проводитися з урахуванням позитивного досвіду провідних зарубіжних держав, бути спрямованою на гармонізацію вітчизняного законодавства соціального забезпечення з законодавством Європейського Союзу, враховувати українські традиції законотворчості та юридичної техніки.

Окремі аспекти порушеної проблематики у тій або іншій мірі висвітлювалися в доктринальних працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених-правників у галузі держави та права, а також права соціального забезпечення, зокрема слід відзначити доробок таких з них як: В.В. Андріїв, Н.Б. Болотіна, Ф.Г. Бурчак, В.Я. Буряк, Ю.В. Васильєва, В.С. Венедіктов, Є.А. Гетьман, О.О. Гірник, І.О. Гуменюк, М.А. Дейнега, М.І. Іншин, О.Л. Кучма, О.В. Москаленко, Н.Р. Нижник, І.В. Новосельська,

С.М. Прилипка, В.Ф. Погорілко, П.М. Рабінович, Т.В. Степанова, О.В. Тищенко, О.М. Ярошенко та деякі інші.

На сьогодні в науковій юридичній літературі відсутні ґрунтовні науково-теоретичні дослідження з питань поняття, ознак та форм систематизації законодавства соціального забезпечення України. В переважній більшості випадків вчені-правники характеризують лише в загальному стан відповідного законодавства, пропонують здійснити кодифікацію правових приписів тощо, в той же час, комплексно означені проблеми не висвітлювалися в доктрині права соціального забезпечення.

Дослідження ознак систематизації законодавства про соціальне забезпечення.

Вважаємо, що до системи ознак, які характеризують систематизація законодавства України у сфері соціального забезпечення слід віднести таке.

1. Здійснення систематизації нормативних приписів у сфері соціального забезпечення в Україні загальним та спеціальним суб'єктом. Вказана характерна риса впливає з того, що систематизація законодавства може здійснюватися різноманітними суб'єктами, серед яких наявні такі, для яких систематизація – це основний вид діяльності, а також і будь-які інші особи, які проводять систематизацію на власний розсуд.

До спеціально уповноважених суб'єктів слід віднести тих, які наділені нормами чинного законодавства функцією нормотворення. Наприклад, відповідно до норм Конституції України Верховна Рада України уповноважена приймати законодавчі акти з будь-яких питань правового регулювання суспільних відносин, в тому числі у галузі соціального забезпечення [1]. Юридичну техніку розглядають як сукупність правил, прийомів, способів підготовки, складання, оформлення юридичних документів, їх систематизації та обліку, що забезпечує їх досконалість, ефективне використання. Аналогічний сенс у це поняття вкладають й інші вчені, визначаючи, що юридична техніка – це сукупність засобів і прийомів, використовуваних відповідно до прийнятих правил при виробленні та систематизації нормативно-правових актів для забезпечення їх досконалості [2, с. 85]. До таких суб'єктів належать також інші органи публічної влади України: Президент України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України тощо. Техніко-юридична діяльність здійснюється відповідними структурними підрозділами органів державної влади України. Так, зокрема, у відповідності до положення про Апарат Верховної Ради України, яке затверджено розпорядженням Голови Верховної Ради України №769 від 25 серпня 2011 року, передбачено, що на нього покладено, серед інших, такі повноваження: 1) проводити експертизу законопроектів, що подаються до Верховної Ради України суб'єктами права законодавчої ініціативи, організовує наукову експертизу в наукових установах; 2) брати участь у розробці за дорученням керівництва Верховної Ради України проектів законодавчих актів, актів комітетів і комісій Верховної Ради України; 3) проводити експертизу актів законодавства щодо їх відповідності Конституції України і законам України (за дорученням керівництва Верховної Ради України); 4) брати участь у доопрацюванні проектів законодавчих актів після першого, другого та наступних читань; 5) візувати законопроекти, що подаються на розгляд Верховної Ради України у другому та наступних читаннях; 6) надавати наукову та правову допомогу комітетам і комісіям Верховної Ради України в підготовці законопроектів, консультує народних депутатів України з цих питань; 7) організовувати систематизований облік законодавства; 8) здійснювати підготовку довідкових та науково-аналітичних матеріалів з питань, що розглядаються Верховною Радою України; 9) здійснювати організаційний супровід аналізу практики застосування законодавства з метою його вдосконалення та сприяє реалізації функції парламентського контролю Верховною Радою України і її органами; 10) забезпечувати представництво Верховної Ради України в Конституційному Суді України та інших судових органах при розгляді справ; 11) встановлювати та розвивати зв'язки з відповідними службами парламентів зарубіжних країн з питань парламентського права, розвитку і вдосконалення законодавства, законопроектної роботи, обміну досвідом; 12) готувати узагальнюючі матеріали і пропозиції для Верховної Ради України та її керівництва щодо вдосконалення роботи Апарату; 13) здійснювати експертизу пропозицій Президента України до прийнятих Верховною Радою України законів; 14) готувати за дорученням керівництва Верховної Ради України висновки з окремих правових питань [3]. З наведених положень вбачається, що окрім власне нормотворчої діяльності, відповідні органи державної влади у процесі систематизації законодавства проводять значну наукову та правову роботу, яка й дозволяє ефективно забезпечувати проведення різноманітних видів (форм) систематизації законодавства України про соціальне забезпечення.

Таким чином, йдеться про офіційну систематизацію, яка, як правило, завершується прийняттям нормативно-правового акта. Отже, спеціальним суб'єктом систематизації законодавства України про соціальне забезпечення є суб'єкти публічної влади України, які у відповідності до норм законодавства України уповноважені здійснювати консолідацію або кодифікацію законодавства України шляхом

прийняття відповідних нормативно-правових актів або ж здійснювати облік чи інкорпорацію законодавства у сфері соціального забезпечення.

В науковій юридичній літературі наголошується на тому, що неофіційна систематизація реалізується суб'єктами, які не мають відповідних повноважень поза їхньою компетенцією. Її результати мають довідково-інформаційний характер і не можуть бути застосовані у процесі вирішення справ юридичного характеру. Сьогодні упорядкування всього масиву законодавства проводиться саме шляхом неофіційної систематизації, результатом якої є видання збірників найважливіших законодавчих актів [4, с. 5]. Суб'єктами таких видів діяльності як облік та інкорпорація може бути будь-хто: органи законодавчої, виконавчої та судової влади, наукові установи, групи вчених та практиків, видавництва, інші підприємства, установи, організації (юридичні особи), а також фізичні особи (облік та інкорпорація можуть мати офіційний та неофіційний характер, результатом цих видів діяльності є певним чином упорядкована інформація про законодавство, про нормативно-правові акти: в журналі, картотеці, електронному вигляді, у вигляді збірника або зібрання законодавства тощо) [5, с. 20]. Таким чином, загальним суб'єктом систематизації законодавства України про соціальне забезпечення є будь-яка фізична, юридична або інша особа, яка здійснює упорядкування законодавства України з питань соціального забезпечення у формі інкорпорації та/або обліку на власний розсуд.

2. Цілеспрямованість систематизації законодавства України про соціальне забезпечення на облік, удосконалення та оновлення нормативних приписів через видання збірників законодавства про соціальне забезпечення, бази даних відповідного законодавства, консолідованих та/або кодифікованих нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення

Систематизація є доволі складним та тривалим процесом, який потребує залучення досить багатьох висококваліфікованих фахівців-правників у відповідній галузі юридичної науки, а також використання знань практикуючих юристів для її проведення.

Результатом систематизації є створення збірника законодавства соціального забезпечення за певним системо утворюючим критерієм (алфавітом, роком видання акта, суб'єктом видання, підгалуззю права соціального забезпечення тощо) або з створення консолідованого чи кодифікованого нормативно-правового акта. Слід відзначити, що на сьогодні зустрічаються найчастіше саме інкорпораційні збірники законодавства, оскільки кодифікувати чи консолідувати на сучасному етапі розвитку суспільних відносин в нашій державі відповідні нормативні приписи не вдається, що є істотним недоліком.

Питання ознак кодифікаційного акта також не досить чітко розкрито у літературі. Так, О. Рогач ділить ознаки кодифікаційного акта на внутрішні (внесення істотних змін у регулювання суспільних відносин; всебічне вирішення усіх основних питань правового регулювання певної сфери суспільних відносин; логічна довершеність, системність, внутрішній взаємозв'язок та погодженість; регулювання важливої, достатньо широкої сфери суспільних відносин; зайняття центрального місця в системі нормативно-правових актів окремої галузі законодавства) та зовнішні (структурна особливість - Загальна частина та Особлива частина; значний обсяг; складна структурна побудова; тривалий період дії) [6, с. 12]. Більшість з вказаних ознак не є специфічними для кодифікаційних актів. Зі свого боку він пропонує виділяти такі ознаки кодифікованих актів: 1) вторинний характер формулювання положень кодифікаційного акта, як продукту упорядкування предмета кодифікації; 2) підвищена стабільність за рахунок зведення та узагальнення усталених положень і не включення в акт положень тимчасового характеру; 3) базовий (доцентровий) характер кодифікаційного акта стосовно інших актів відповідної підсистеми законодавства; 4) відносна завершеність (системність) змісту кодифікаційного акта; 5) незначна кількість відсилань до більш загальних нормативних актів [7, с. 84, 89]. Кодифікаційний закон: 1) має системоутворюючий характер по відношенню до інших законів, що регулюють певну сферу суспільних відносин, оскільки встановлює принципи, засади регулювання певної сфери суспільних відносин; 2) містить значну кількість норм з найвищим рівнем абстракції (норми-принципи, норми-засади, норми-цілі тощо); 3) містить норми, які прямо або опосередковано вказують на те, що цей закон має вищу юридичну (або ієрархічну) силу у порівнянні з іншими законами, що регулюють певну сферу відносин; 4) виступає базою для прийняття інших законів, що регулюють певну сферу відносин (як правило такі закони містять вказівки на те, що вони прийняті на його основі); 5) зміна положень цього закону тягне за собою обов'язкове внесення змін до всіх інших законів, які регулюють цю сферу суспільних відносин; 6) у назві має спеціальні узагальнюючі терміни: «кодекс» [8, с. 24]. О.В. Тищенко наголошує на тому, що хаотична розпорошеність чинного соціально-забезпечувального законодавства України, відсутність системного підходу в правовому регулюванні, неузгодженість багатьох норм породжує практичні складнощі в реалізації ефективної кодифікації соціального-

забезпечувального законодавства [9, с. 151]. В.В. Андріїв цілком слушно акцентує увагу на тому, що існує велика кількість недоліків у законодавстві про соціальне забезпечення: значна нестабільність, бо акти, що його стосуються, постійно зазнають чисельних змін і доповнень; безсистемність і брак єдиної термінології, коли одні й ті самі поняття формулюються по-різному; порушення однаковості державної системи соціального страхування; не завжди відчувається внутрішньогалузевий і міжгалузевий зв'язки між правовими нормами, що регулюють відносини із соціального страхування; збільшується кількість бланкетних норм, посилюється декларативність у правовому регламентуванні вказаних відносин тощо [10, с. 112]. Ю.В. Васильєва зазначає, що соціально-забезпечувальне законодавство безсистемне, суперечливе та складне в застосуванні. Воно все більше перетворюється на таємну область знань, розібратися в якій можуть лише фахівці. Явна криза законодавства про соціальне забезпечення вимагає прийняття заходів не просто щодо впорядкування, а й щодо істотного перегляду всього галузевого законодавства [11, с. 3]. Таким чином, сучасний стан нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері соціального забезпечення в Україні характеризується відсутністю будь-якої систематизації законодавства, а розпорошеність нормативно-правової бази з одного боку – зумовлює необхідність оперативного проведення систематизації, а з іншого – істотним чином ускладнює здійснення відповідного виду діяльності з упорядкування нормативних приписів.

І.М. Рудяга наголошує на тому, що систематизація нормативно-правових актів необхідна перш за все для ведення обліку розвитку законодавства і здійснення контролю над ним, для забезпечення узгодженості та взаємозалежності різних його частин. Цей процес є важливою умовою правильного з'ясування і застосування норм права державними органами, він сприяє розумінню законодавства як єдиного цілого [12, с. 222]. Отже, досліджувана категорія опосередковує стан сучасного законодавства України, його обсяг, точний перелік нормативно-правових актів, їх кількість, ієрархічну структуру тощо, що впливає на можливість ефективного користування нормативно-правовою базою, встановлення недоліків юридичної техніки, з'ясування прогалин, встановлення застарілих прошлових норм тощо. Тобто систематизація відіграє особливо важливу роль у регулюванні суспільних відносин, а також нормотворчій діяльності уповноважених суб'єктів, проведенні доктринальних досліджень у сфері права.

І.В. Марченко наголошує на тому, що метою систематизації може бути створення єдиного зведеного акта, що на основі загальних принципів вперше або по-новому буде регулювати певну галузь суспільних відносин. Іноді завданням систематизації є лише впорядкування чинного законодавства, без зміни його змісту, з найретельнішим аналізом нормативного матеріалу, з якого, наскільки це можливо, має бути усунуто все, що створює труднощі для застосування законодавства на практиці [13, с. 348]. Таким чином, систематизація відіграє надзвичайно важливу роль у регламентації суспільних відносин, що вражається у процесі створення зручної нормативно-правової бази – формування єдиного кодифікованого нормативного акта або ж декількох нормативних документів, які регламентують певну сферу суспільних відносин. Назване створює умови для зручного пошуку необхідної норми матеріального і процесуального права для їх оперативного застосування до конкретних ситуацій, можливості швидкого внесення змін до нормативно-правової бази, уникнення повторень, прогалин та інших недоліків юридичної техніки тощо.

Слід відзначити, що для характеристики систематизації законодавства України про соціальне забезпечення вагому значення має визначення переліку ознак, які розкривають сутність та зміст вказаної правової категорії. не зважаючи на істотне доктринальне значення характеризуючих певне юридичне явище або процес рис, останні в наукових правових джерелах не дістало комплексного та системного вирішення.

На переконання Н.Р. Нижник, виходячи з того, що одним із основних ознак кодифікації є перегляд законодавства в наслідок якого розрізнені акти змінюються єдиним, логічно побудованим актом, а малоефективні, застарілі норми втрачають свою дію, створюються і закріплюються нові норми і інститути [14, с. 88]. Вказана ознака є актуальною і для інших видів систематизації законодавства, зокрема, консолідації та інкорпорації, але в останніх видах вона дістає децю іншої форми вираження та характеру, які й обумовлені їх цілями, завданнями та специфікою, на відміну від кодифікації.

3. Комплексний характер систематизації законодавства про соціальне забезпечення. Як вже зазначалося, систематизація може стосуватися найрізноманітніших сфер суспільного життя, в тому числі й законодавства. В той же час, законодавства нашої держави є надзвичайно складним та об'ємним, що зумовлює необхідність проведення його систематизації за певними критеріями, одним з яких є предмет правового регулювання, тобто та або інша сфера суспільних відносин.

У відповідності до Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним

зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство») від 09 липня 1998 року №12-рп/98 термін «законодавство» треба розуміти так, що ним охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України [15]. З наведеного рішення єдиного органу конституційної юрисдикції України вбачається, що законодавства включає до свого обсягу як законодавчі акти, так і підзаконні нормативно-правові акти. Таким чином, ведучи мову про систематизацію законодавства про соціальне забезпечення слід брати до уваги і закони, і підзаконні нормативні документи, які регулюють досліджувану сферу суспільних відносин.

В доктринальних джерела право соціального забезпечення пропонують визначати як сукупність правових норм, спрямованих на урегулювання соціально-забезпечувальних відносин у певних організаційно-правових формах, визначених законодавчо стосовно певних категорій громадян [16, с. 7]. Щодо категорії «соціальне забезпечення», то в науковій літературі його пропонують розуміти як організаційно-правову діяльність держави, спрямована на матеріальне забезпечення громадян у випадку настання, обумовлених законодавством, соціальних ризиків за рахунок фондів соціального страхування та виплат із державного та місцевих бюджетів та інших обумовлених законодавством коштів [17, с. 93-94]; систему матеріального забезпечення чи обслуговування громадян у старості, у випадку захворювання, інвалідності, безробіття, у разі втрати годувальника, виховання дітей і в інших установлених законодавством випадках [18, с. 7]. З наведеного вбачається, що право соціального забезпечення опосередковує собою всі нормативні приписи в сфері всіх видів соціального страхування та соціального обслуговування громадян, відповідно й систематизації підлягають всі законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України, яке здійснюють нормативну регламентацію суспільних відносин у галузі соціального старшування й обслуговування фізичних осіб.

4. Наявність відокремленої сфери суспільних відносин – соціального забезпечення, для здійснення систематизації правових норм, які її регулюються.

К.Б. Пивоварська, розглянувши різні погляди науковців на предмет права соціального забезпечення, зробила висновок про те, що нині до предмету галузі соціального забезпечення входять такі групи відносин: 1) соціально-забезпечувальні відносини з приводу матеріального забезпечення громадян (членів їх сімей) у разі настання обставин, які суспільством та державою визнані соціально значимими (соціальні ризики); 2) процедурні, які виникають при встановлення певних юридичних фактів; 3) процесуальні, що виникають при розв'язанні питань соціального забезпечення у судовому порядку; 4) соціально-страхові – у сфері загальнообов'язкового соціального страхування [19, с. 296–299]. Сташків Б.І. до предмету правового регулювання включає більш широкий перелік відносин, пояснюючи це широким розумінням концепції соціального забезпечення. Серед таких відносин виділяються відносини з приводу формування соціальних фондів, пенсійні відносини, відносини із забезпечення допомогоюми, відносини щодо надання соціальних послуг, щодо здійснення компенсаційних виплат, надання субсидій та пільг, процедурні відносини та інші [20, с.74-76]. Разом з тим, запропонована вченими деталізація предмету правового регулювання права соціального забезпечення є надмірною, оскільки ускладнює дослідження даного питання

На переконання І.М. Сироти, предметом галузі права соціального забезпечення є відносини із соціального забезпечення. Усі вони якісно однорідні, оскільки виникають із приводу надання громадянам різних видів соціальних послуг, передбачених законодавством. Ці відносини до визначеного моменту розвивалися в рамках традиційних галузей права – трудового, адміністративного, фінансового, але під впливом великого законодавчого матеріалу, що відбив особливості соціального забезпечення, вони досягли такої високої зрілості, що відділилися від «материнських» галузей права й утворили компактний предмет нової галузі права [21, с. 11-12]. Предмет правового регулювання права соціального забезпечення України становлять соціально-забезпечувальні відносини, тобто відносини з приводу матеріального забезпечення та обслуговування непрацездатних громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття, у старості та в інших випадках, передбачених чинним законодавством України, а також деякі інші відносини, пов'язані з соціально-забезпечувальними відносинами [22]. Н.В. Дараганова під предметом правового регулювання галузі соціального забезпечення розуміють стійкі, якісно однорідні суспільні відносини, що піддаються правовому регулюванню нормами галузі права соціального забезпечення. При цьому до кола суспільних відносин охоплених правом соціального забезпечення належать: 1) відносини,

пов'язані з загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням (пенсійні відносини; відносини пов'язані зі страхуванням на випадок безробіття тощо); 2) процедурні відносини; 3) відносини щодо надання різноманітних пільг та видів допомоги, які не увійшли до загальнообов'язкового державного соціального страхування [23, с. 37]. Таким чином, передумовою для проведення систематизації законодавства України про соціальне забезпечення є наявність сфери суспільних відносин, яка є відокремленою та відмежованою від інших суміжних категорій за критерієм предмета правового регулювання.

5. Врахування міжнародних стандартів при здійсненні систематизації законодавства про соціальне забезпечення України.

В науковій юридичній літературі наголошується на тому, що оскільки Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03 травня 1996 року [23], яка ратифікована нашою державою в 2006 році Законом України від 14 вересня 2006 року [24], передбачає обов'язок підтримувати систему соціального забезпечення на задовільному рівні, принаймні на такому, який дорівнює рівню, необхідному для ратифікації Європейського кодексу соціального забезпечення, а також докладати зусиль для поступового піднесення системи соціального забезпечення на більш високий рівень (ст. 12) [25], то одним із пріоритетних напрямів розвитку законодавства України про соціальне забезпечення є його систематизація з урахуванням європейських і міжнародних стандартів [26, с. 171]. Таким чином, систематизація має проводитися у відповідності до європейських стандартів, тобто її результатом має бути таке узагальнення правових приписів, яке би враховувало міжнародні зобов'язання України та вимоги європейського законодавства у сфері соціального забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна. Вісник Національної академії правових наук України. - 2013. - № 3. - С. 81-86.
3. Положення про Апарат Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України №769 від 25 серпня 2011 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/769/11-%D1%80%D0%B3>.
4. Дорошенко Д.П. Систематизація фінансового законодавства України як засіб упорядкування фінансових норм. Фінансове право. - 2013. - №4. - С. 4-7.
5. Риндюк В. І. Облік та інкорпорація законодавства як інформаційні передумови його систематизації. *Právna veda a prax v treťom tisícročí : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, 27–28 február 2015 r. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta ; red. Gabriela Dobrovičová. – Košice, Slovenská Republika, 2015. – С. 19-22.*
6. Рогач О. Я. Кодифікаційні акти в системі законодавства України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - К., 2003. – 19 с.
7. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка. Ю.С. Шемшученко, О.І. Ющик, Л.М. Горбунова, М.О. Теплюк, Л.В. Гульченко, В.І. Риднюк; за заг. ред. О.І. Ющика. – К.: Парлам. Вид-во, 2007. – 208 с.
8. Малишев Б. В. Систематизація як засіб відображення телеологічних (цільових) зв'язків у законодавстві України. Часопис Київського університету права. - 2011. - № 1. - С. 22-26.
9. Тищенко О.В. Проблеми вдосконалення соціально-забезпечувального законодавства України. Порівняльно-налітичне прва. – 2015. - №2. – С. 151-154. URL: http://www.pap.in.ua/2_2015/47.pdf.
10. Андріїв В.В. Правовідносини із загальнообов'язкового соціального страхування: теоретичний аспект. – Х., 2011. – 280 с.
11. Васильева Ю.В. Кодификация российского законодательства о социальном обеспечении: теоретические и практические проблемы: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.05. МГЮА. - М., 2010. - 54 с.
12. Рудяга І.М. Систематизація законодавства України про залізничний транспорт: постановка питання. Економічна теорія та право. - 2015. - №3. - С. 218-228.
13. Марченко І.В. Систематизація законодавства про дисципліну праці як важливий чинник його ефективності. Форум права. - 2014. - №1. - С. 347-349. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
14. Нижник Н.Р. Перспективи кодифікації українського законодавства про соціальне забезпечення. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2013. - №2. - С. 87-91.

15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство») від 09 липня 1998 року №12-рп/98. – URL: :
16. Жернаков В.В. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Авт.: С.М. Прилипка, Г.С. Гончарова, В.В. Юровська, О.О. Конопельцева; за заг. ред. В.В. Жернакова. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. – 126 с.
17. Устинов С.О. Співвідношення термінів «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» в законодавстві України. Юридична наука і практика. - 2011. - №2. - С. 90-95.
18. Батыгин К.С. Право социального обеспечения. Общая часть: учебн. пособие. – М., 1998. – 317 с.
19. Пивоварська К.Б. До визначення предмета права соціального забезпечення .Форум права. 2010. №1. С. 296–299. URL: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/FP/2010-1/10pkbpcz.pdf>.
20. Сташків Б.І. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 405 с.
21. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні: підручник. – Х. : Одиссей, 2001. – 384 с.
22. Казанчан, А. А. До предмету правового регулювання права соціального забезпечення України: проблеми визначення і виділення. Держава та регіони. Сер.: Право / гол. ред. В.Г. Лукашевич. - Запоріжжя, 2010. - №3. - С. 83-86.
23. Дараганова Н. В. Предмет права соціального забезпечення. Юридична наука. - 2013. - № 8. - С. 33-38
24. Європейська соціальна хартія (переглянута): міжнародний документ від 03 травня 1996 року. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
25. Дейнега М.А. Перспективи систематизації законодавства України про соціальне забезпечення. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право. - 2014. - Вип. 197(3). - С. 170-174.
26. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої) від 3 травня 1996 року: Закон України від 14 вересня 2006 року №137-V. Відомості Верховної Ради України. – 2006. – №43. – Ст. 1089.

УДК 349.2

Сіньова Л. М.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри трудового права
та права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ВИЗНАЧЕННЯ ВИХОВНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В статті досліджується сутність виховної функції права соціального забезпечення в сучасних умовах в Україні, аналізується діяльність держави в сфері соціального забезпечення. Виховна функція права соціального забезпечення має бути спрямована на розвиток і зміцнення правосвідомості, правової культури і правового виховання у всіх членів суспільства навичок правомірної поведінки.

Ключові слова: виховання, виховна функція права, соціальна справедливість, право соціального забезпечення, функція права.

Синева Л.Н. Определение воспитательной функции права социального обеспечения в современных условиях

В статье исследуется сущность воспитательной функции права социального обеспечения в современных условиях в Украине, анализируется деятельность государства в сфере социального